

Frågelista nr 72

Det var livet på 1970- och 1980-talen!– Se oli elämää 1970-ja 1980-luvuilla!

1960-talet hade inneburit en tydlig omstöpning av samfundet, så att nya röster gjort sig hörda och samhället blev ställt under debatt. Ungdomen som grupp hade manifesterats tydligare och stela levnadsformer kritiserats och livsstilsbegreppet trätt fram som normerande för marknadsekonomin och som sätt att ”förverkliga sig själv”.

På 1970-och 1980-talet fortsätter uppbrottet, men också återgång till det gamla på olika områden i samhället, då också politiken får andra förtecken. Individualiseringstendenserna fortsätter. Genom den tekniska utvecklingen och spirande medvetenhet om miljöhot sätts fokus också på närmiljön. Fritiden som begrepp står i motsättning till arbetslivet och den påverkas av den mediala utvecklingen.

Med den föreliggande frågelistan vill vi få in berättelser om två decennier där växlingen mellan uppbrott och konformism växlar och antar olika uttrycksformer. Frågelistan utgår från att mycket i 1970-talets kultur hade med en politisering av samhället att göra och att vissa radikala grupperingar förde facklan framåt. Radikalismen involverade musik och pop- och rockkulturen blev tongivande. Invandrarfrågorna blev för första gången aktuella också i Finland.

Samtidigt är 1970-talet ett mediasamfund såtillvida att TV:n redan spritt sig till alla kategorier och inverkar på människornas livsföring. Också all annan hemelektronik ökar och kanalerna för en internationalisering har öppnats i olika riktningar i Europa. Under 1980-talet börjar datoriseringen och det är viktigt att fokusera på tidiga minnen med IT-samhället.

Informalisering ledde också till testning både av könsgränser och överlag till ett mera avspänt förhållande till kroppen. Hur detta tog sig uttryck i mode, i dans, i sport och annan kroppskultur är av intresse. Hur såg man på 1980-talet på samma frågor? Olika debatter ifråga om gendergränser fördes ständigt och populärkulturen syntes alltmera göra sig hörd isynnerhet via televisionen. Här är fokus på förändringar i kroppssyn och kroppsspråk. Kroppen är också i fokus i hela den massturism som karaktäriserar decennierna.

1970-talet är miljömedvetandets genombrottsdecennium med livlig debatt. Också stadsmiljön kommer under debatt och många saneringar och museiprojekt ser dagen. I många finska städer renoveras hela stadsdelar och också här finns en politisk underton.

1. Beskriv ditt 1970-tal och 1980-tal eller någotdera decenniet. Vad var nytt, vilken prägel minns du, vilka omställningar var du med om? Hur förändrades samhället politiskt? Berätta om dina engagemang. Som hjälp för minnet kan du använda följande frågor eller skriva helt fritt.

2. Miljö och politik

Städer och landsbygd

Beskriv hur du upplevde stadsmiljön/landsbygden under 1970- och 1980-talen. Vad var nytt i städer/på landsbygden? Vilka förändringar kommer du ihåg? Hur syntes det i din omgivning? Berätta om jordbruket under 1970- och 1980-talen. Vilka politiska alternativ framfördes?

Miljöpolitik

Berätta om 1970- och 1980-talets miljörelser och deras verksamhet. Beskriv det miljöpolitiska klimatet under 1970-talet/1980-talet? Hur minns du debatten om miljöfrågor? Vilka aspekter behandlades och varför? I vilka medier/sammanhang och på vilket sätt? Vem deltog i debatten? Berätta om din inställning till frågorna.

Aktivism

Minns du någon miljöaktivism under 1970- och 1980-talen? Beskriv dem! Vem gjorde vad och varför? Var du politiskt/miljöpolitiskt aktiv själv? Varför och hur/Varför inte? Vad gick miljörelsens ideologi ut på? Förekom det symboler bland de miljöpolitiskt aktiva och hurdana var de i så fall?

3. Media och teknik

Media i hemmet

Berätta om de apparater som man anskaffade i hemmet för att lyssna till musiken, ta del av nyhetsflödet och hur man använde sig av dem (kassettband, färg-TV, hemdator, videobandspelare och videokamera, TV- och datorspel)? Var man intresserad av Hifi-utrustning, när skaffade man sådan? Kommer du ihåg när olika nyheter skaffades? Hurdant var utbudet? Fanns det skillnad mellan ungdomar och vuxna då det gällde utnyttjande av tekniken? Var det någon speciellt teknik som ungdomarna utnyttjade mer eller mindre än andra grupper? Vilken var inställningen till radions utbud och de politiska budskap som massmedia förmedlade? Ändrades livsstilen i hemmet på grund av mediabruket, på vilket sätt? Hur nyttjades telefonen? Vilka dagstidningar prenumererade man på och vem läste dem? Prenumererade man också på vecko- och månadstidningar? Vilka i så fall? Varför?

Hemmets övriga tekniska utrustning

Vad annat betydde den tekniska utvecklingen i hemmet? Beskriv hushållsapparater man anskaffade (tvättmaskiner, centrifuger, kylskåp och frysboxar, mixers och mikrovågsugn). Hur underlättades vardagen av dem och vad fick man mera tid för istället? Ändrades matlagningen och veckans matsedel, på vilket sätt? Vilken annan teknisk utrustning satsade

man på (bil, gräsklippare, elektroniska verktyg, hemdator)? Hur planerades och förverkligades uppköpen? Vad var det viktigaste med dem? Hur ändrades vardagens bestyr av dem?

Det massmediala och teknologiserade samhället

Hur synkroniserades vardagsbruket av mediautbudet och de teknologiska införskaffningarna? Vilka apparater var på samtidigt, vem ansvarade för vad och fanns det regler i deras användning? Påverkades ditt arbetsliv av den nya tekniken? Hur märktes energikrisen? Hur märktes den massmediala utvecklingen utanför hemmet, minskade biobesöken och övrig fritidskonsumtion utanför hemmet eller stimulerades man till nya former? Framkallade nya medier någon form av beroende och hur klarade man sig med mindre avancerad apparatur, t.ex. på sommarstugan? Vilka apparater var outhärliga och vilka var alla de positiva effekterna av decenniernas utveckling? Fanns det någonting negativt i utvecklingen?

4. Rörelse och rytmik

Kroppen i media

Berätta om hur den ledigare inställningen till kropp och kläder tog sig uttryck. Vilka var de typiska vardagskläderna och var kunde man röra sig vardagsklädd! Betydde det nya decennierna också nya inställningar till hur man kunde röra sig i sällskap, hur man satt, vem som fick servera sig först osv. Började man sköta sin kropp på nya sätt? Vad var då det viktiga? Fokusera på klädsel, kroppsvård och hur man skulle vara för att ta sig väl ut!

Sport

Vilka sportgrenar tog du del av? Berätta om skidspår, skridskobanor, simstränder, motionslängor och inomhushallar. Drogs du med i tävlingsidrott för ungdomar och hur förhöll du dig till skolsporten och skolidrotten? Berätta om nya sportgrenar!

Gymnastik och dans

Beskriv nya former av gymnastik, jogging, gruppjumppa. Var kunde man utöva motion och i sällskap med vem? Vilken var musikens andel i gymnastiken; berätta om rytmiska motionsformer och program på TV! Var fick man idéer till motionen och hur mottog man dem. Berätta om hur det på din ort ordnades med motionsövningar och vem som gick med i dem.

Sammankopplar du kroppsrörelser och musik? Varför och i vilka sammanhang? Upplevde du också dans som motion? Följde du med några TV-program som fokuserade på dans, rörelse och kroppsspråk. Minns du speciella musikalerna där dans och musik var i fokus?

Turism och resor

Berätta om hur ditt resande vidgades. Vart reste man, i vilken avsikt och vad gjorde man på resmålet (interrail, charter, stadsresor, kryssningar)? Hur influerade turismen din vardag?

5. Politik och musik

Politiskt engagemang

Var du aktiv inom politiken på 1970- eller 1980-talet? Berätta om det, om du hörde till någon förening eller någon rörelse. Om du inte var aktiv vad tyckte du om den politik som fördes. Följde du med politiken i radio och TV? Fanns det nya teman som du intresserade dig för, vilka i så fall. Trodde du att man med politikens hjälp kunde ändra samhället, på vilket sätt och med vilka medel? Berätta om valrörelser och annat konkret engagemang. Kommer du ihåg speciella politiker som var viktiga för dig och sådana som du ogillade.

Musiken

Vilken typs musik tyckte du om under 1970 respektive 1980-talet och hur lyssnade du på den? Hörde du på något speciellt radioprogram, köpte du skivor/kassetter? Berätta om du gick på konserter och i så fall vilken typs konserter. Var du med på några konserter som också hade ett politiskt budskap, hurdana tillställningar var de? Hur tyckte du att musiken ändrade under de olika decennierna? Ge exempel på olika låtar och band/orkestrar du tyckte om – och sådana som du inte tyckte om. Fanns det i musiken några andra yttre företeelser som var typiskt för decenniet, klädstil, rekvisita etc.